

людей, а руйнує їхнє життя і психічне здоров'я. Нашу реальність потрібно змінювати.

Висновок. Щоб впоратися з цією глобальною проблемою й усунути її розповсюдження, до цього процесу повинні підключатися органи правопорядку, соціальні служби, держані організації, соціальні педагоги та психологи і сумісними зусиллями сприяти подоланню насильства у сім'ях. До того ж, вчителі, медсестри, лікарі повинні будуть повідомляти в поліцію про підозри, що відносно дитини вчиняється насильство. Діти тепер вважаються жертвою насильства й у тому разі, якщо були присутні при таких сценах насильства вдома.

Література

1. Ильина С. В. К проблеме экспериментального исследования паттернов детско – родительских отношений взрослого пациента (тезисы доклада). Международная конференция памяти А. Р. Лурии, тезисы докладов. Москва: МГУ. 1997.
2. Сафонова Т. Я., Цымбал Е. И., Олиференко Л. Я. Жестокое обращение с детьми. Москва. 1993.

Євгенія Олексіївна Коваленко – студентка I курсу Сумської філії Харківського національного університету внутрішніх справ
Науковий керівник: **Надія Михайлівна Демиденко** – завідувач кафедри гуманітарних дисциплін Сумської філії Харківського національного університету внутрішніх справ, кандидат історичних наук, старший науковий співробітник

МИКОЛА НЕПЛЮЄВ (1851-1908): СВІТОГЛЯДНІ ІДЕЇ ТА РЕЛІГІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ

Життя, творчий шлях та діяльність відомого богослова, педагога, мислителя, громадського діяча і соціального практика європейського масштабу, уродженця Глухівщини, Миколи Миколайовича Неплюєва привертають увагу економістів, істориків, філософів, діячів культури в країнах всього світу. Масштаби суспільної праці цієї непересічної постаті, які мають вагомє соціальне і духовно-культурне значення, потребують ґрунтовних досліджень, що спонукає нас до нових наукових пошуків про діяльність цієї унікальної людини, й особливо його дітища – Православного Хрестовоздвиженського трудового братства (1, с. 143).

Юрист за освітою, перебуваючи за кордоном, молодий Неплюєв захопився вивченням філософії релігії. Вивчивши світові релігії, прийшов до висновку, що «...высшим идеалом есть идеал Христа и перед этим идеалом меркнут все философские идеалы...» (2, с. 144). Але порівнюючи ідеал із реальною дійсністю, він ставить перед собою

риторичне питання: чому люди, які вважають себе християнами, постійно порушують євангельські заповіді? Невже матеріальні блага людина може здобувати лише на основі брехні, жадібності, лицемірства?

Власна філософія життя змусила його «бросить кар'єру и отдаться влечению совести, работать на пользу народа, путем пробуждения в нем братства любви и таким образом осуществит на земле идеал христианского равенства» (2, с. 144).

Повернувшись на батьківщину, він у своєму хуторі створює школу для селянських дітей, яка згодом перетвориться в Хрестовоздвиженське братство. У стінах братства, що існувало на євангельських етичних принципах – віри, любові і вільної праці, виховувалися духовні погляди на життя. Зокрема, метою діяльності цього товариства було «утвердження християнської правди у житті, а засобом – гармонійна організація життя, спілкування і праці на засадах любові до Бога і братолюбства» (1, с. 147). У християнському вихованні М. Неплюєв убачав засіб подолання формально-казенного духу школи, наближення її до життя сім'ї. Дисципліну страху й користі належало замінити стосунками любові, співпраці та братерства. У Миколи Миколайовича ідеалом «гармонійної організації добра були громади на зразок апостольських» (2, с. 145). Саме такими він уявляв трудові братства, де щиро віруючі християни отримали б можливість узгоджувати життя з вірою, жити однодумно з братами у Христі, здобувати засоби до життя шляхом дружньої праці, ґрунтованої на любові, довірі та повазі один до одного.

Неплюєвське братство, на думку М. Василенка, було «своєрідним прототипом християнського комунізму» (3, с. 285). Але він також вважав, що братство «с самого начала было обречено на гибель и вырождение, так как весь свой быт строило почти исключительно на личном самосовершенствовании...» (3, с. 285). Серед земляків на Глухівщині братство натикалося виключно на негативні характеристики. М. Василенко писав: «Я ни разу не встретил ничего в его защиту. Сама личность М. М. Неплюева вызывала к себе такое отношение: это самодур, который блажит. Эту мысль поддерживал и Г. Я. Дорошенко, который был у него главноуправляющим. О Неплюеве в Глуховском уезде рассказывали только анекдоты...» (3, с. 284-285). Земляки ніколи не згадували про позитивні сторони діяльності братства, зокрема про його економічні успіхи, які були вражаючими.

Аналізуючи діяльність Хрестовоздвиженського Братства, більшість дослідників зупиняється скме на економічних досягненнях. Дійсно, Микола Неплюєв успішно використовував на практиці економічний досвід, який почерпнув у країнах Європи та знання, які отримав як вільний слухач Петровської (тепер Тимірязівської академії). Завдяки цьому на його землях урожайність сільськогосподарських культур була вищою майже втричі, ніж в інших повітах Чернігівської губернії. Та окрім сільськогосподарської освіти, учні братства

забезпечувалися ще й особливим морально-естетичним вихованням, яке мудро поєднувалося із трудовим (2, с. 144-145).

Підводячи підсумок слід зазначити, що діяльністю М. Неплюєва захоплювалися, і в той же час – критикували. Оточуючі не могли повірити в щирість його намірів, або вважали їх утопічними. Більшість не вірили в можливість організації життя суспільства за зразком перших християн на абсолютних моральних принципах. Та на прикладі свого братства М. Неплюєву все ж вдалося довести реальність існування такого суспільства. Тому діяльність Миколи Миколайовича Неплюєва, нашого видатного земляка, досвід його «реалізованої утопії» потребує подальшого ретельного вивчення та переосмислення, особливо в наш час, коли відбувається переоцінка одвічних і головних життєвих людських цінностей.

Література

1. Русанов Ю. Микола Миколайович Неплюєв і його Православне Хрестовоздвиженське трудове братство. Краєзнавство. 2013. №4. С. 143-149.
2. Демиденко Н. М. Морально-релігійні засади Православного Хрестовоздвиженського трудового братства (1889-1929): Погляд з ХХІ століття: матеріали міжнародної науково-практичної конференції до 25-річчя створення університету (22 листопада 2019 р. м. Харків). Харківський національний університет внутрішніх справ. Харків. 2019 рік. С. 144-146.
3. Демиденко Н. М. «Братство любові» Миколи Неплюєва (1851-1908) (Через призму спогадів Миколи Василенка (1866-1935)). Моделі соціокультурного розвитку територій і перспективи та можливості у світлі історичної спадщини сучасного та майбутнього: матеріали науково-практичної конференції (25-27 вересня 2019 р. м. Суми). Сумський національний аграрний університет. Суми. Ельдорадо. 2019 . С. 284-286.

Вікторія Андріївна Ковальчук – студентка IV курсу факультету № 6
Харківського національного університету внутрішніх справ
Науковий керівник: **Валентина Олександрівна Гюріна** – професор
кафедри соціології та психології факультету № 6
Харківського національного університету внутрішніх справ,
доктор педагогічних наук, професор

НАСИЛЬСТВО НАД ДІТЬМИ У СІМ'Ї

Анотація. Показано, що насилля над дітьми в сім'ї є гострою й актуальною проблемою в сучасних сім'ях; насилля – це застосування силових методів або психологічного тиску за допомогою погроз, свідомо спрямованих на слабких або тих, хто не може чинити опір,